

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2CdoR/10/2024
Identifikačné číslo spisu:	1202898722
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Zlocha
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1202898722.8

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jozefa Zlochu a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci oprávnenej na výživné: C. M., nar. J., bytom X., adresa pre doručovanie: Z., zastúpená: JUDr. Matej Oslacký, advokát, so sídlom Jarabinková 8E, Bratislava, proti osobe, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné: C. M., nar. J., bytom N., o určenie výživného na manželku, vedenej pôvodne na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 7C/281/2002, o dovolaní oprávnenej na výživné proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2023 sp. zn. 5Co/141/2021, 5Co/142/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 31. mája 2004 č. k. 7C/281/2002-203 uložil odporcovi povinnosť platiť navrhovateľke výživné v sume 35.000 Sk mesačne od 19. marca 2002 (výrok I.) a zročné výživné ku dňu 31. mája 2004 v sume 923.548 Sk povolil odporcovi splácať v mesačných splátkach po 10.000 Sk spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok (výrok II.); vo zvyšku návrh zamietol (výrok III.).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 30. júna 2008 č. k. 5Co/74/07-469 rozsudok okresného súdu v napadnutých častiach zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Proti zamietajúcej časti rozsudku odvolanie podané nebolo, preto v tejto časti nadobudol právoplatnosť; predmetom konania ostalo výživné na manželku v sume 35.000 Sk mesačne.

3. Okresný súd Bratislava II v ďalšom konaní uznesením z 23. novembra 2015 č. k. 7C/281/2002-1513 odporcovi uložil poriadkovú pokutu 150 eur s povinnosťou zaplatiť ju na účet okresného súdu do troch dní od právoplatnosti uznesenia. Vo veci samej okresný súd rozhodol rozsudkom zo 7. apríla 2021 č. k.

7C/281/2002-1981 tak, že návrh zamietol (prvá výroková veta); druhou výrokovou vetou rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

3.1. Návrh vo veci samej bol podaný za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“); sudy nižšej inštancie rozhodli vo veci samej v čase účinnosti nových procesných predpisov, zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). Nová procesná úprava za účastníkov konania vo veciach výživného plnoletých osôb považuje osobu oprávnenú na výživné a osobu, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné.

3.2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že oprávnená na výživné (ďalej v texte aj „navrhovateľka“, prípadne „manželka“ alebo „matka maloletých“) sa návrhom domáhala, aby súd osobu, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné (ďalej v texte aj „odporca“, prípadne „manžel“ alebo „otec maloletých“) zaviazal k plateniu výživného na manželku vo výške 65.000 Sk mesačne z dôvodu, že tento sa zo spoločnej domácnosti odsťahoval už v roku 1998, od júna 2000 prestal platiť aj výživné na dve maloleté deti pochádzajúce z manželstva; navrhovateľka je nezamestnaná, v roku 2001 svoju živnosť zrušila, lebo jediným príjmom zo živnostenského podnikania bola spolupráca s firmami odporcu; v priebehu konania poukazovala na svoj zlý zdravotný stav. Odporca s návrhom nesúhlasil, mal za to, že priznanie výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi; v priebehu konania rovnako preukazoval svoj zlý zdravotný stav.

3.3. Pokiaľ ide o skutkový stav okresný súd zistil, že účastníci konania uzavreli manželstvo dňa J.; od septembra 1998 nežili v spoločnej domácnosti; z manželstva sa narodili dve deti, U. (nar. J.) a U. (nar. J.), manželstvo účastníkov konania bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo 7. februára 2005 č. k. 25C/113/99-469 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 14. septembra 2006 č. k. 3Co/202/05-578; rozsudok o rozvode manželstva nadobudol právoplatnosť dňa 19. marca 2007 (na inom mieste okresný súd uvádza 19. februára 2007). Maloletý U. bol na čas po rozvode manželstva zverený do osobnej starostlivosti otca a matka bola zaviazaná prispievať na jeho výživu výživným; dôvodom pre rozvod manželstva podľa záverov nižších súdov boli povahové a názorové rozdiely na manželské spolužitie, prejavujúce sa počas ich spolupráce v spoločnej firme, a ktoré sa týkali nielen profesnej stránky, ale najmä otázok vedenia spoločnej domácnosti a výchovy detí. Po odchode odporcu zo spoločnej domácnosti boli v tom čase obe maloleté deti v starostlivosti navrhovateľky; uznesením Okresného súdu Bratislava V z 5. apríla 2001 č. k. 17Nc/66/2001-24 bolo navrhovateľke uložené, aby maloleté deti odovzdala do starostlivosti otca; uznesenie okresného súdu bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Bratislave z 31. augusta 2001 č. k. 12Co/220/2001-51; rozsudkom zo 14. júna 2005 č. k. 17Nc/66/2001-761 Okresný súd Bratislava V maloleté deti zveril do starostlivosti otca a matke uložil povinnosť platiť výživné na maloletého U. vo výške 1.800 Sk mesačne, na plnoletú U. vo výške 3.000 Sk mesačne a rozhodol o zročnom výživnom; uvedené rozhodnutie sa v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2008 č. k. 11CoP/132/08-78 stalo právoplatným. Na súdoch bolo vedené konanie aj o návrhu navrhovateľky na určenie príspevku na rozvedeného manžela; Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 15. marca 2018 č. k. 61P/34/2012-570 návrh zamietol, Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 30. septembra 2020 č. k. 20CoP/21/2019-788 rozsudok okresného súdu potvrdil. Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov bolo zrušené za trvania manželstva rozsudkom Okresného súdu Bratislava V z 9. februára 2004 č. k. 8C/130/99-120, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 15. apríla 2005 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 17. februára 2005 č. k. 9Co/126/2004-174.

3.4. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že súd prvej inštancie zisťoval príjmové pomery účastníkov konania; zistil, že navrhovateľka ku dňu 22. októbra 2001 ukončila svoje živnostenské podnikanie; následne si privyrábala ako delegátka v cestovnom ruchu, evidovaná na úrade práce nebola; dohodu o pracovnej činnosti mala uzatvorenú s L. od 26. septembra 2002 do 4. októbra 2002; od 11. júna 2003 do 25. augusta 2003 bola zamestnaná v F.; od 2. decembra 2003 je konateľkou spoločnosti Z.; okresný súd zistil príjem navrhovateľky v spoločnosti Z.; ako žiadateľ o dávku v nezamestnanosti vedená nebola; od 5. marca 2009 bol navrhovateľke priznaný invalidný dôchodok. Odporca bol v

rozhodnom čase spoločníkom spoločnosti U. so sídlom v F. (od 3. februára 1992 do 1. októbra 2004); rovnako spoločníkom spoločnosti U. so sídlom v Y. (od 7. januára 2000 do 10. februára 2004); bol aj konateľom týchto spoločností. Súd prvej inštancie poukázal na základ dane uvedených spoločností, čistý zisk a príjem, ktorý odporca z týchto spoločností dosahoval.

3.5. Okresný súd aplikoval ustanovenia zákona č. 94/1963 Zb. o rodine (ďalej len „zákon č. 94/1963 Zb.“) a ustanovenia zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 36/2005 Z. z.“), z dôvodu, že rozhodné obdobie pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku sa týkalo obdobia, v ktorom bol účinný zákon č. 94/1963 Zb. (do 31. 03. 2005) a obdobia za účinnosti zákona č. 36/2005 Z. z. (od 01. 04. 2005); aplikoval tak ustanovenia § 91 ods. 1, § 91 ods. 2, § 96 ods. 1 zákona č. 94/1963 Zb. a ustanovenia § 71 ods. 1, § 75 ods. 1, ods. 1, § 75 ods. 2, § 114 a § 118 zákona č. 36/2005 Z. z. Okresný súd ustálil predmet konania, uzavrel, že rozsah vyživovacej povinnosti medzi manželmi v zmysle Zákona o rodine je stanovený tak, aby životná úroveň manželov bola v zásade rovnaká. Uvedené podľa okresného súdu platí predovšetkým vtedy, ak manželia žijú v spoločnej domácnosti; nie je vylúčené, aby v prípade, ak manželia spolu nežijú a o dosiahnutie rozkvetu rodiny sa neusilujú, bolo od požiadavky rovnakej životnej úrovne upustené. Aplikujúc uvedené na prejednávajúcu vec súd prvej inštancie konštatoval, že oprávnená z vyživovacej povinnosti sa v rozhodnom období o spoločnú domácnosť nestarala a ani o spoločné deti (s výnimkou obdobia od marca do septembra 2002 - v tomto období ale mali byť už deti na základe vykonateľného rozhodnutia súdu v starostlivosti odporcu). Aj keď mal odporca v rozhodnom období vyššie príjmy ako navrhovateľka, neznamena to potrebu mechanickej rovnosti medzi manželmi; navrhovateľka nepreukázala existenciu objektívnych dôvodov, ktoré by jej bránili zamestnať sa a dosahovať príjem; preukázaná bola síce existencia zdravotných problémov na jej strane, ale za invalidnú bola uznaná až v roku 2009. Oprávnená z vyživovacej povinnosti bola pritom v rokoch 2005-2007 zamestnaná a dosahovala príjem; nezdôvodnila, prečo nebola zamestnaná v rokoch 2002-2004. Zrušenie živnosti v roku 2001 považoval okresný súd za nedôvodné, zrejme z dôvodu konania o zrušenie BSM (čo konštatoval okresný súd v rozsudku, ktorým zrušil BSM za trvania manželstva). Oprávnená na výživné nevysvetlila, prečo nepožiadala o dávku v nezamestnanosti. Navrhovateľka v rozhodnom období mala možnosť zamestnať sa, má dostatočnú kvalifikáciu na dosiahnutie primeraného príjmu; od 2. decembra 2003 je konateľkou obchodnej spoločnosti. Z uvedených dôvodov okresný súd neaplikoval striktnu zásadu rovnakej životnej úrovne účastníkov konania; bolo potrebné zistiť, či sú objektívne dôvody, pre ktoré si oprávnená na výživné svoju výživu nemohla zabezpečiť sama. Uvedené konštatovali už sudy v konaní o zverení maloletého syna do starostlivosti otca (osoby, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné), keď ustálili, že oprávnená na výživné nepreukázala svoju zdravotnú, odbornú alebo inú neschopnosť zabezpečiť si dostatočný príjem.

3.6. Okrem uvedených záverov dôvodom pre zamietnutie návrhu bol aj záver, že priznanie výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Pri tomto konštatovaní okresný súd vychádzal zo skutočností, zistených zo súdnych rozhodnutí v súvisiacich veciach medzi účastníkmi konania (konanie o rozvod manželstva, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, o určenie výživného na rozvedenú manželku, o zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva); oprávnená na výživné na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia mala maloleté deti odovzdať do starostlivosti odporcu, čo nerešpektovala a napriek nesúhlasu otca s maloletými deťmi na niekoľko mesiacov vycestovala do zahraničia; maloletý U. bol v konečnom rozhodnutí zverený do starostlivosti otca; traja znalci sa zhodli v tom, že výchovné prostredie otca (s partnerkou) je lepším výchovným prostredím; styk matky s maloletým upravovaný nebol (z dôvodu, že matka sa o maloletého nezaujímal); návrh na rozvod manželstva bol podaný odporcom už v roku 1999, rozvodové konanie bolo zdržiavané matkou; súd nekonštatoval, že by rozvod manželstva zapríčinil odporca; napriek tvrdeniam o týraní zo strany odporcu navrhovateľka ešte na pojednávaní vo februári 2005 s rozvodom manželstva nesúhlasila a mienila manželské spolužitie obnoviť; tvrdenia o týraní bez dôkazov vyzneli neverohodne. K zrušeniu bezpodielového vlastníctva manželov súd pristúpil z dôvodu, že dospel k záveru, že jeho ďalšie trvanie by bolo v rozpore s dobrými mravmi; dôvody pre takéto konštatovanie boli na strane oboch účastníkov. Manželstvo tak podľa záverov súdu prvej inštancie neplnilo žiadnu zo svojich spoločenských funkcií; navrhovateľka podľa tvrdenia spoločnej dcéry účastníkov konania mala za trvania manželstva uzatvoriť náboženský sobáš s iným mužom.

3.7. Na základe uvedeného okresný súd návrh zamietol; pokiaľ v rozsudku (prvom v poradí) výživné priznal, bolo to z dôvodu, že v tom čase neboli známe skutočnosti z neskôr vykonaného dokazovania.

3.8. Ak niektoré z dôkazov okresný súd nevykonával, resp. sa týmito dôkazmi nezaoberal, bolo to z dôvodu, že to nebolo potrebné na zistenie skutkového stavu veci; za podstatné považoval skutočnosti vyplývajúce z právoplatných súdnych rozhodnutí v súvisiacich právnych veciach.

3.9. Nárok na náhradu trov konania súd prvej inštancie účastníkom nepriznal aplikujúc ustanovenie § 52 CMP.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie oprávnenej z vyživovacej povinnosti proti rozsudku súdu prvej inštancie a na odvolanie osoby, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty, rozsudkom z 28. marca 2023 č. k. 5Co/141/2021-2063, 5Co/142/2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté uznesenie“) prvou výrokovou vetou rozsudok okresného súdu potvrdil. Druhou výrokovou vetou uznesenie o uložení poriadkovej pokuty zrušil. O nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania (tretia výroková veta).

4.1. Odvolací súd vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania, rozsudok okresného súdu potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. CSP.

4.2. Reagujúc na odvolacie námietky odvolací súd s poukazom na európske rodinné právo konštatoval, že požiadavka, aby manželia mali rovnakú životnú úroveň je odôvodnená okrem princípu solidarity aj ich rovnakým postavením v právach a povinnostiach vyplývajúcich z manželského zväzku; rozdelenie úloh v manželstve predpokladá, že niektorý z manželov bude zabezpečovať starostlivosť o rodinu, deti a domácnosť „na úkor“ vlastnej pracovnej činnosti, preto sa rovnosť manželov neuplatňuje mechanicky len odvodením z ich zárobkov. V danom prípade je rozhodným obdobím obdobie od podania návrhu (19. marca 2002) do právoplatnosti rozvodu manželstva (9. februára 2007). Dokazovaním bolo zistené, že v uvedenom období manželia nežili v spoločnej domácnosti; nemožno tak v prípade eventuálnej disproporcie v príjmoch prihliadnuť na starostlivosť o spoločnú domácnosť, ktorá by oprávnenú z vyživovacej povinnosti limitovala v dosahovaní príjmu; oprávnenú na výživné nelimitovala ani starostlivosť o maloleté deti a j z dôvodu, že tieto boli zverené už pred rozvodom manželstva do starostlivosti otca (osoby, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné). Aj keď to bol manžel, ktorý odišiel zo spoločnej domácnosti, o spoločné deti sa neprestal starať, obom sa venoval, vyplňal ich voľný čas a zabezpečoval ich materiálne potreby.

4.3. Až po konštatovaní súdu o tom, že oprávnená na výživné nezabezpečovala starostlivosť o spoločnú domácnosť a výlučne nezabezpečovala starostlivosť o maloleté deti bolo možné pristúpiť k skúmaniu disproporcie medzi príjmami manželov. Vyživovacia povinnosť je právnou povinnosťou medzi manželmi, nemožno ju považovať len za príkaz morálky; premietajú sa do nej aj morálne princípy, ktoré sú korektorom aplikácie ustanovení o úprave vyživovacej povinnosti. Ani v zmysle Zákona o rodine (§ 96 ods. 2 zákona č. 94/1963 Zb.) nemožno výživné priznať, ak by to bolo v rozpore so zásadami morálky; okrem starostlivosti o domácnosť a výchovy detí je tak potrebné vziať do úvahy aj správanie sa oboch manželov a príčiny, pre ktorú neplnia vzájomnú vyživovaciu povinnosť dobrovoľne.

4.4. Pokiaľ ide o oprávnenú na výživné povinnosti odvolací súd aj s poukazom na rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 9. februára 2004 č. k. 8C/130/99-120 konštatoval, že táto dobrovoľne zrušila svoju živnosť, zrejme len zo špekulatívnych dôvodov, aby znemožnila zrušenie BSM počas trvania manželstva, následne pracovala len na základe dohody o pracovnej činnosti a potom bola konateľkou obchodnej spoločnosti Z.; jej mesačný príjem ani raz neprekročil 6.581 Sk za mesiac; sama nevykonala žiadne kroky na zlepšenie príjmu. Nepreukázala, že by jej v zlepšení príjmu bránili zdravotné problémy; invalidný dôchodok jej bol priznaný až po rozvode manželstva. Rozhodnutie o zrušení BSM bolo odôvodnené záverom, že ďalšie trvanie BSM by bolo v rozpore s dobrými mravmi, keď súd závažné

dôvody videl najmä v správaní navrhovateľky.

4.5. Odporca (povinný z vyživovacej povinnosti) bol v časti rozhodného obdobia spoločníkom a konateľom spoločnosti U. a U. s príjmom uvedeným v napadnutom rozhodnutí; po odsťahovaní sa zo spoločnej domácnosti s navrhovateľkou býval v inom byte; navrhovateľka ostala bývať v spoločnom byte, kde pred odsťahovaním sa manžela viedli spolu spoločnú domácnosť; nepopreté bolo, že odporca v pôvodnom byte ponechal celé zariadenie bytu zakúpené počas manželstva. Nebolo tak možné konštatovať, že by odporca konal proti dobrým mravom, že by navrhovateľku vystavil opustením domácnosti náhlemu zníženiu životnej úrovne. Odvolací súd pristúpil na tvrdenie povinného z vyživovacej povinnosti, že oprávnená na výživné povinnosti počas dlhšieho pobytu v Z. (aj s oboma spoločnými deťmi) žila a financovala pobyt zo spoločných úspor manželov. K rozhodnému obdobiu odvolací súd konštatoval, že v rokoch 2000-2002 bol odporca opakovane hospitalizovaný a následne prišiel o obličku a od roku 2006 v dôsledku zlého zdravotného stavu prestal vykonávať prácu na plný úväzok.

4.6. Na základe uvedeného aj odvolací súd ustálil, že životný štandard manželov nebol v rozhodnom období rozdielny. Vykonané dokazovanie dalo priestor na úvahu, že to bola navrhovateľka, ktorá si mohla užívať násobne vyšší životný štandard oproti odporcovi. Sama dobrovoľne ukončila 22. 10. 2001 svoju živnosť, stratila tak zdroj svojich príjmov; do 26. 09. 2002 bola nezamestnaná napriek tomu, že ako vysokoškolsky vzdelaná si mohla bez problémov zabezpečiť zamestnanie; počas doby nezamestnanosti nepožiadala o dávku v nezamestnanosti; opakovane vycestovala a žila v Z.; z dokazovania vyplýva tvrdenie dcéry účastníkov, že oprávnená na výživné mala v cudzine uzatvoriť „náboženský sobáš“ s iným mužom. Priznanie výživného by tak bolo v rozpore s dobrými mravmi.

4.7. Ak navrhovateľka v podanom odvolaní namietala nakladanie odporcu s obchodným podielom, uvedené pre odvolací súd v konaní o určenie manželského výživného relevantný význam nemalo; platnosť zmluvy o prevezení obchodných podielov navrhovateľka mohla namietat' v konaní o vyporiadaní BSM. Ak odvolateľka namietala, že súd prvej inštancie nevykonan niektoré dôkazy, odvolací súd zdôraznil, že súd nie je viazaný návrhmi na vykonanie dôkazov a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Ak okresný súd niektoré z navrhnutých dôkazov nevykonan, svoj postup odôvodnil.

4.8. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania odvolací súd aplikoval § 52 CMP.

4.9. Okresný súd uznesením z 23. novembra 2015 č. k. 7C/281/2002-1513 uložil povinnému z vyživovacej povinnosti poriadkovú pokutu vo výške 150 eur z dôvodu, že na pojednávaní dňa 23. 11. 2015 sa opakovane bez vyzvania súdu vyjadroval, napriek upozorneniu, čím sťažoval postup konania a rušil poriadok. Povinný z vyživovacej povinnosti v odvolaní sa za svoje správanie ospravedlnil a poukázal na svoj zhoršený zdravotný stav v deň pojednávania a poukázal na to, že okrem platu 180 eur nemá iný príjem a donedávna sa staral o deti. Odvolací súd preskúmal jeho odvolanie a mal za to, že svoje konanie ľutuje, je osobou s nízkym príjmom a zhoršeným zdravotným stavom; nešlo o opakujúce sa konanie. Aj s prihliadnutím na dĺžku súdneho konania odvolací súd dospel k záveru o potrebe zrušenia rozhodnutia o udelení poriadkovej pokuty; nejde pritom o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo rozhodnutie vydané, zanikli.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala oprávnená z vyživovacej povinnosti (ďalej aj „dovolaťka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z ustanovenia § 420 písm. e), § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2023 sp. zn. 5Co/141/2021, 5Co/142/2021 a rozsudok Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresný súd Bratislava II - zmena súdnej mapy) zo 7. apríla 2021 sp. zn. B2-7C/281/2002 (pôvodne sp. zn. 7C/281/2002) a vec vrátil Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie. Alternatívne navrhla zrušenie len rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. Rozsudok odvolacieho súdu dovolaním napadla čo do výroku I. (ktorým odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil) a výroku III. (o nároku na náhradu trov konania).

5.1. Dovolateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP a tvrdila, že rozhodoval vylúčený sudca. Poukázala na to, že v odvolacom konaní bol členom senátu aj sudca JUDr. Milan Chalupka, ktorý rozhodoval aj v konaní navrhovateľky a odporcu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov v tom čase vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 8C/130/1999, ktorým súd rozhodol o zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov (poznámka dovolacieho súdu - uvedené tvrdenie je nesprávne, Okresný súd Bratislava II rozhodoval o návrhu na zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva; uvedený rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 9. februára 2004 č. k. 8C/130/1999-120 nadobudol právoplatnosť dňa 15. apríla 2005 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 17. februára 2005 č. k. 9Co/126/2004-174).

5.1.1. Okresný súd Bratislava V rozhodnutie o zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva prostredníctvom sudcu JUDr. Milana Chalupku odôvodnil tým, že ďalšie trvanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov by bolo v rozpore s dobrými mravmi a označil dovolateľku za porušovateľku dobrých mravov. Dovoláním napadnuté rozhodnutie sa v podstatnej miere opiera o odôvodnenie rozsudku Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 8C/130/1999; zamietnutie návrhu na určenie manželského výživného odôvodňuje porušením dobrých mravov zo strany dovolateľky, ktoré mal odvolací súd preukázané práve z rozhodnutia Okresného súdu Bratislava V; zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a jeho dôvody bolo podstatným argumentom aj pre zamietnutie návrhu navrhovateľky na určenie manželského výživného. U sudcu JUDr. Chalupku je v prejednávanej veci spochybnená objektívna a subjektívna nestrannosť.

5.1.2. Posudzovanie dobrých mravov bolo pre súd podstatné len u navrhovateľky; pri odporcovi si súd jeho konanie vykazujúce znaky rozporu s dobrými mravmi nevšimol; svoje rozhodnutie odôvodnil aj s poukazom na rozhodnutie sp. zn. 8C/130/1999, podľa ktorého mala navrhovateľka svoju živnosť ukončiť „účelovo“.

5.1.3. Pre navrhovateľku nie je zrejmé, či JUDr. Milan Chalupka oznámil predsedovi súdu dôvody svojho vylúčenia; v čase podania dovolania sa nevie domôcť nahliadnutia do súdneho spisu z dôvodov sťahovania spisov (zmena súdnej mapy). O dôvodoch vylúčenia namietaného sudcu s a navrhovateľka dozvedela a ž v okamihu doručenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu; až z napadnutého rozhodnutia sa dozvedela, že toto rozhodnutie sa odvoláva na rozsudok Okresného súdu Bratislava V, vydaného JUDr. Milanom Chalupkom. Tým, že rozhodoval vylúčený sudca, bolo porušené právo dovolateľky na spravodlivé súdne konanie.

5.2. Pokiaľ dovolateľka uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP tvrdila, že napadnuté rozhodnutie je prekvapivé, zmätočné a nepreskúmateľné.

5.2.1. Tvrdila, že súdy nižších inštancií vykonané dokazovanie interpretovali výlučne v jej neprospech; opomenuli zohľadniť príčiny rozvratu manželstva, dôvody zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva manželov, dôvody zrušenia jej živnosti, jej nemožnosť nájsť si zamestnanie, priaznivé podmienky na výchovu maloletých detí a jej záujem o maloletých.

5.2.2. Odvolací súd sa presvedčivo nevysporiadal s pojmom „dobré mravy“, keď rozpor s nimi považoval takmer každé konanie oprávnenej na výživné bez toho, aby mal existenciu takéhoto konania za preukázanú.

5.2.3. Prekvapivosť rozhodnutí súdov nižších inštancií spočíva v tom, že boli založené nie na nosnej argumentácii dovolateľky, ale na iných rozhodnutiach týkajúcich sa účastníkov konania; nižšie súdy sa hodnoteniu dôkazov obsiahnutých v súdnom spise vyhli. Dovolateľka poukazovala na svoje tvrdenia z konania pred okresným a odvolacím súdom; tieto jej tvrdenia odporcom spravidla popreté neboli a mali byť považované za nesporné.

5.2.4. Niektoré tvrdenia navrhovateľky boli potvrdené aj osobou, ktorá je podľa návrhu povinná platiť

výživné (jeho nevera, dôvodnosť zrušenia živnosti pre zrušenie obchodnej spolupráce medzi navrhovateľkou a obchodnými spoločnosťami manžela; skutočnosť, že manžel živil svoju vtedajšiu partnerku; bránenie navrhovateľke v styku s deťmi; odporca v čase trvania manželstva napriek vykonateľnému rozhodnutiu neprispieval na výživu); sudy opomenuli skutočnosti, že dovolateľke bolo bránené v styku s deťmi, čo vyhodnotili ako jej nezáujem o maloleté deti. Sudy nižších inštancií svoje rozhodnutia založili na dôvodoch, ktoré boli v konaní vyvrátené.

6. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka uviedla, že sudy nižších inštancií sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe. Tvrdila, že napadnuté rozhodnutie je v rozpore s rozhodnutím R 57/1967, z ktorého vyplýva: „Príspevok na výživu rozvedeného manžela je samostatným nárokom s rozdielnymi podmienkami na jeho priznanie a s rozdielnym rozsahom, ako je to pri nároku na vzájomnú vyživovaciu povinnosť za trvania manželstva. Ak má súd rozhodnúť o nároku na určenie vyživovacej povinnosti podľa § 91 Zákona o rodine (teraz § 71 Zákona o rodine), potom možno túto povinnosť určiť len na čas, pokiaľ trvá manželstvo. S jeho zánikom zaniká aj táto vyživovacia povinnosť, pretože patrí medzi tie práva a povinnosti, ktoré vyplývajú z existencie manželstva a sú závislé na jeho trvaní.“

6.1. Odklon od rozhodovacej praxe mal spočívať v tom, že odvolací súd výživné na manželku nepriznal z dôvodu, že v čase podania návrhu už prebiehalo rozvodové konanie. Podstatnou právnou otázkou bolo, či nárok na výživné na manželku je možné uplatniť počas celého trvania manželstva alebo len v období do začatia konania o rozvod manželstva.

6.1.1. Neobstoí ani snaha súdu spojiť zánik manželstva s konaním dovolateľky; bol to manžel, ktorý z dôvodu pomeru s inou ženou podal návrh na rozvod; z rozvodového rozsudku vyplýva aj príčina rozvratu manželských vzťahov; snahu manželky o udržanie manželstva nie je možné opomenúť a považovať ju za konanie v rozpore s dobrými mravmi.

6.1.2. Sudy tak postupovali v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, podľa ktorej výživné na manžela možno priznať na čas, pokiaľ manželstvo trvá; skutočnosť, či prebiehalo rozvodové konanie je pre priznanie manželského výživného irelevantná.

6.2. Odvolací súd sa podľa názoru dovolateľky odklonil aj od záverov vyslovených v rozhodnutí R 46/1970, podľa ktorého: „súd prvého stupňa zistil správne, že navrhovateľka nemá nárok na výživné už preto, že jej hmotná úroveň je približne rovnaká ako u odporcu. S týmito závermi krajského súdu možno súhlasiť, pravda, len pre dobu, kedy navrhovateľka poberala dávky v materstve. Pokiaľ však ide o jej nárok na výživné za dobu po tomto dni, mal sa krajský súd vysporiadať s jej tvrdením, že jej bola týmto dňom zastavená výplata dávok v materstve, a že nastúpila na neplatenú dovolenku, aby sa mohla starať o vtedy päťmesačné dieťa účastníkov.“

6.2.1. Podstatnou otázkou tak bolo, či zamietnutie návrhu na výživné za celé uplatňované obdobie postačuje, ak súd poukáže len na určitý časový úsek, kedy mala vlastný príjem, pričom ani vtedy neskúma potrebu zabezpečiť rovnakú životnú úroveň manželov, alebo je potrebné zobrať do úvahy všetky relevantné zmeny v rozhodnom období.

6.2.2. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe spočíval v tom, že výživné na manželku nebolo priznané s poukazom na skutočnosť, že dovolateľka bola v rokoch 2005-2007 zamestnaná a dosahovala pravidelný príjem; že zrušila v roku 2001 svoje živnostenské oprávnenie (dôvody zrušenia súd neskúmal), a že sa stala konateľkou obchodnej spoločnosti Z., sudy nižších inštancií však nevzali do úvahy, že sa tak stalo až koncom roka 2003 a nevzali do úvahy ani výšku príjmu dovolateľky. Odvolací súd sa tak odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu tým, že neskúmal pomery manželov, aby ich životná úroveň bola v zásade rovnaká.

6.2.3. Ak by odvolací súd postupoval v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, mal skúmať dôvody, pre ktoré oprávnená na výživné živnosť zrušila, a či jej zdravotný stav umožňoval nájsť

si v rozhodnom čase prácu. Tieto skutočnosti dovolateľka označila na začiatku konania; nebolo možné dospieť k názoru, že priznanie výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi, resp. že si oprávnená na výživné sama zavinila stratu príjmu.

6.2.4. Iba skutočnosť, že sa dovolateľka zamestnala v rokoch 2005-2007 nebola dôvodom pre zamietnutie návrhu v celom rozsahu.

7. Napokon dovolateľka uplatnila dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP a tvrdila, že rozhodnutie záviselo od riešenia otázky, ktorá ešte nebola v ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená.

7.1. Za doposiaľ neriešenú právnu otázku označila, či za konanie v rozpore s dobrými mravmi treba považovať aj

- nesúhlas s rozvodom manželstva,
- zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na zrušenie ktorého boli dôvody na strane oboch manželov,
- ukončenie živnostenského podnikania v roku 2001 z dôvodu jeho nerentabilnosti,
- nezamestnanosť navrhovateľky,
- údajné nadviazanie známosti navrhovateľkou s iným mužom.

7.2. Táto právna otázka podľa navrhovateľky nebola dovolacím súdom riešená, poukázala ale na závery rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky z 08. 03. 2012 sp. zn. I. ÚS 3175/11, z ktorého vyvodila, že dôvodom pre zamietnutie návrhu na výživné na manželku pre rozpor s dobrými mravmi nie je ani skutočnosť, že manželia už spoločne nežijú a manželstvo naďalej existuje len formálne.

7.3. Dovolaťka uzavrela, že pokiaľ uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, nesnaží sa o revíziu skutkového stavu, ale namieta nesprávne právne posúdenie, a teda vyriešenie právnej otázky dovolacím súdom.

8. Vyjadrenie k dovolaniu podané nebolo.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Po preskúmaní podaného dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné, a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, majúci v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov konaní a rozhodovaní súdov nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť vo veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015).

12. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto podmienka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/348/2013, 3Cdo/319/2013, 3Cdo/357/2016, 3Cdo/208/2014).

13. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých spor bol právoplatne skončený meritórnym rozhodnutím musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

14. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti; z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 521 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. V danom prípade dovolateľka vyvodila prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. e), písm. f) CSP ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP.

17. Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

18. Pojem zákonného sudcu definoval Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 12. januára 2017 sp. zn. II. ÚS 577/2015, v ktorom ustálil, že pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov, a následne obsadenie príslušného súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vymedzená od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada pridelenia vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon. Iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanoveného zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny (Listiny základných práv a slobôd).

18.1. Dovolací súd overil zloženie senátu odvolacieho súdu podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave v znení k nápadu vecí na odvolací súd (02. 12. 2021); v zmysle rozvrhu práce senát 5Co bol zložený zo sudcov JUDr. Juraj Považan (zodpovedný za chod senátu), JUDr. Milan Chalupka a JUDr. Janka Richterová. Nemožno dôvodne namietat, že požiadavka na zákonného sudcu nebola naplnená.

18.2. Podľa rozhodnutia najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky p o d R 59/1997 neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z

prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g) OSP posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je aplikovateľný aj po zmene procesného predpisu vo vzťahu k § 420 písm. e) CSP.

18.3. Sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti (§ 49 ods. 1 CSP); vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštalácie (§ 49 ods. 2 CSP); dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 3 CSP). Účelom tejto úpravy je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Právne významným je vzťah sudcu k sporu (o vzťah tejto povahy ide vtedy, ak sudca je priamo stranou sporu alebo osobou zúčastnenou na konaní; keď má osobitný záujem na určitom výsledku konania alebo vtedy, keď sudca verejne vyjadril právny názor na spor, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť alebo vtedy, ak existujú konkrétne skutočnosti nasvedčujúce získaniu poznatkov o veci inak, ako zákonom predpokladaným spôsobom, najmä dokazovaním); vzťah sudcu k stranám (o vzťahu tejto povahy ide vtedy, ak ide o rodičovský, manželský, súrodenecký alebo iný blízky rodinný vzťah alebo relevantný osobný vzťah, či už pozitívny alebo negatívny) alebo vzťah sudcu k zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní (obdobne ako pri vzťahu k stranám sporu).

18.4. Pri posudzovaní námietky dovolateľky vo vzťahu k JUDr. Milanovi Chalupkovi, členovi senátu odvolacieho súdu, o skutočnostiach, pre ktoré mal byť podľa tvrdení oprávnenej na výživné vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, vychádzal dovolací súd zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Vo všeobecnosti je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti; vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštalácie.

18.5. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či preukázateľne existujú skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. To znamená, že nie je možné vychádzať iba zo subjektívnych aspektov nestrannosti sudcu, ale aj z hmotnoprávneho rozboru skutočností, ktoré k týmto subjektívnym pochybnostiam viedli. K vylúčeniu sudcu totiž môže dôjsť iba vtedy, ak sú naplnené predpoklady vylúčenia uvedené v § 49 ods. 1, ods. 2 CSP.

18.6. Pokiaľ ide o pomer sudcu k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, takýto pomer dovolateľka ani netvrdila. Pomer k sporu v zmysle vyššie uvedenej argumentácie (prípady, keď je sudca stranou sporu alebo osobou zúčastnenou na konaní) dovolateľka netvrdila.

18.7. Podstata argumentácie dovolateľky smerujúca k záveru, že spor na odvolacom súde rozhodoval vylúčený sudca, že sudca JUDr. Milan Chalupka rozhodoval spor dovolateľky a jej manžela o zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva; k zrušeniu BSM došlo z dôvodu, že ďalšie trvanie BSM by bolo v rozpore s dobrými mravmi a dovolateľku v konaní o zrušenie BSM označil za porušovateľku dobrých mravov.

18.8. Dovolací súd zdôrazňuje, že skutočnosť, že sudca JUDr. Milan Chalupka rozhodoval iný spor (zrušenie BSM za trvania manželstva) na súde prvej inštalácie, neznamena naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 2 CSP pre jeho vylúčenie ako sudcu odvolacieho súdu; v prejednávaní veci ide totiž o iný spor (spor o určenie manželského výživného) ako tomu bolo v konaní o zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva (pred Okresným súdom Bratislava V vedené pod sp. zn. 8C/130/1999).

18.9. Z obsahu spisu je zrejmé, že zákonný sudca, člen odvolacieho senátu 5Co na Krajskom súde v Bratislave nezistil dôvody, pre ktoré by mal byť vylúčený; taketo skutočnosti za účelom rozhodovania o vylúčení predsedovi súdu neoznámil.

18.10. Dovolateľka namietala, že rozhodnutie v prejednávanej veci bolo založené na konštatovaní, že priznanie manželského výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi a opreté aj o závery vyplývajúce z rozhodnutia vydaného namietaným sudcom v konaní o zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva za trvania manželstva, ku ktorému súd pristúpil z dôvodu, že ďalšie trvanie BSM by bolo v rozpore s dobrými mravmi.

18.11. Dovolací súd iba pripomína, že konanie o zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva bolo iniciované manželom (osobou, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné), a to z dôvodu, že dovolateľka sa počas manželstva stala podnikateľkou. Návrh bol tak podaný podľa § 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka; až v priebehu konania manžel zmenil kvalifikáciu na zrušenie BSM z dôvodu, že jeho ďalšie trvanie by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Z rozsudku Okresného súdu Bratislava V z 09. 02. 2004 sp. zn. 8C/130/1999 vyplýva, že záver o rozpore ďalšieho trvania BSM s dobrými mravmi videl okresný súd v tom, že odporkyňa účelovým spôsobom dosiahla zrušenie prvostupňového rozhodnutia nepreberaním zásielok, nezúčastňovala sa pojednávanií a p o zrušení rozhodnutia krajským súdom zrušila svoje živnostenské oprávnenie, a by tým vytvorila formálnu prekážku pre opätovné rozhodnutie..., ...odporkyňa vo svojom podaní uvádza, ktoré veci sú proti dobrým mravom - čo spôsobil navrhovateľ...; ...odporkyňa sama uviedla, že by bol dôvod na zrušenie BSM z dôvodu konania proti dobrým mravom..., ... sama konštatuje existenciu na zrušenie BSM z uvedených dôvodov.

18.12. Z porovnania záverov vyplývajúcich z napadnutého rozhodnutia a rozsudku Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 8C/130/1999 je zrejmé, že pojem „dobré mravy“ a jeho naplnenie o skutkové okolnosti má iný obsah a rozsah. Dobré mravy sú napokon všeobecným pojmom vyplývajúcim z ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka; dobré mravy definoval Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 24. februára 2011 č. k. IV. ÚS 55/2011-19 ako pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku.

18.13. Inak povedané, naplnenie rozporu s dobrými mravmi pre účely rozhodovania o zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva má iný obsah ako rozpor s dobrými mravmi ako predpoklad pre záver o tom, že priznanie manželského výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd napokon napadnuté rozhodnutie nezaložil iba a výlučne na záveroch vyplývajúcich z rozhodnutia vydaného v konaní o zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov za trvania manželstva, ale aj na iných zisteniach, ktoré boli pre rozhodnutie o zrušení BSM nepodstatné.

18.14. V nadväznosti na uvedené vo vzťahu k dovolacej námietke podľa § 420 písm. e) CSP dovolací súd uzatvára, že iba skutočnosť, že člen odvolacieho senátu v minulosti rozhodoval inú vec účastníkov konania nenapĺňa takú intenzitu, aby bolo možné konštatovať, že vec bola na odvolacom súde rozhodovaná vylúčeným sudcom. Dovolateľka neopodstatnene namietala, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté zmätočnosťou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. e) CSP.

19. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

19.2. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP (ako v prípade ďalších väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/8/2017, 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

19.3. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19.4. Pokiaľ dovolateľka uplatnila odvolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, z obsahu dovolania možno vyvodiť, že namietala hodnotenie dôkazov vykonané okresným a odvolacím súdom, v tomto smere namietla aj nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu a prekvapivosť rozhodnutí súdov nižších inštancií.

19.5. Dovolateľka prezentovala nespokojnosť s hodnotením vykonaného dokazovania a tým nedostatkami v skutkových zisťeniach súdov nižších inštancií. Dovolací súd v tomto smere pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkových zisťení. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zisťení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zisťení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

19.6. Z obsahového hľadiska (§ 124 ods. 1 CSP) bolo jadrom dovolacej argumentácie oprávnenej na výživné vyjadrenie jej nespokojnosti s tým, akým spôsobom súdy nižšej inštancie vyhodnotili dôkazy vykonané v priebehu základného konania, keď tvrdila, že hodnotenie dôkazov bolo vykonané výlučne na jej neprospech; odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s pojmom „dobré mravy“ a za rozporné s nimi považoval každé konanie oprávnenej na výživné. V tomto smere dovolací súd zdôrazňuje, že samotný nesúhlas dovolateľky so skutkovými zisťeniami a vyhodnocovanie len vybraných vykonaných dôkazov bez ohľadu na výsledky vyplývajúce z ostatných vykonaných dôkazov; polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo iba spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, nielen významovo, ale ani v spojení s okolnosťami prejednávaného sporu, nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP.

19.7. Dovolateľka v dovolaní spochybňuje vykonané dokazovanie a jeho hodnotenie a navodzuje vlastné hodnotenie smerujúce k založeniu svojho názoru na právne posúdenie sporu a úspechu v spore, že súdy nižších inštancií opomenuli zohľadniť príčiny rozvratu manželstva, dôvody zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva, dôvody zrušenia živnosti oprávnenej na výživné, nemožnosť nájsť si zamestnanie a jej priaznivé podmienky na výchovu maloletých detí. Z tejto argumentácie pre oprávnenú na výživné vyplýva pre ňu pozitívny záver, že podmienky na určenie manželského výživného boli splnené.

19.8. Dovolací súd pripomína, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné. Úloha súdu je práve v tom, aby na základe

vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že sudy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné a naopak tvrdenia strany úspešnej za nepravdivé a bez relevancie.

19.9. Vzhľadom na dovolacie námietky týkajúce sa dokazovania, najvyšší súd akcentuje, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, a nie účastníkov konania (viď tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/201/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011).

19.10. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

19.11. Nesprávne, neúplné vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ktoré dovolateľka naznačuje v dovolaní a ponúka vlastné hodnotenie, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Uvedenú dovoláciu námietku bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v danom prípade súdu prvej inštancie, pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli a treba ich považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

19.12. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané sudy prvej a druhej inštancie ako skutkové sudy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či

konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

19.13. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s potvrdzaným rozsudkom súdu prvej inštancie vyplýva, že súdy nižšej inštancie dospeli k záveru, že neboli splnené zákonné podmienky na priznanie manželského výživného. Okresný súd napadnuté rozhodnutie založil predovšetkým na konštatovaní, že a) manželia v rozhodnom období nevedli spoločnú domácnosť a oprávnená na výživné sa o spoločnú domácnosť nestarala, b) oprávnená na výživné v rozhodnom období (okrem mesiacov marec - september 2002) nezabezpečovala starostlivosť o maloleté deti pochádzajúce z manželstva, c) oprávnená na výživné nepreukázala existenciu objektívnych dôvodov, ktoré by jej bránili dosahovať dostatočný príjem, d) zrušenie živnosti oprávnenou na výživné bolo nedôvodné, e) oprávnená na výživné dávky v nezamestnanosti nepoberala a ani o ne nepožiadala, f) oprávnená na výživné mala možnosť s prihliadnutím na jej kvalifikáciu zamestnať sa a dosahovať dostatočný príjem, g) oprávnená na výživné nepreukázala svoju zdravotnú, odbornú alebo inú neschopnosť zabezpečiť si dostatočný príjem. Z uvedených dôvodov okresný súd uzavrel, že nebolo možné trvať na úplnom naplnení zásady rovnakej životnej úrovne účastníkov konania. Nad rámec uvedeného okresný súd považoval prípadné priznanie manželského výživného za rozporné s dobrými mravmi (neodovzdanie maloletých detí do starostlivosti otca napriek vykonateľnému rozhodnutiu súdu, vycestovanie s maloletými bez súhlasu otca do zahraničia, zverenie detí do starostlivosti otca, zabezpečovanie starostlivosti o maloleté deti otcom, zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov z a trvania manželstva z dôvodu, že jeho ďalšie trvanie by bolo v rozpore s dobrými mravmi, zdržiavanie rozvodového konania, neverohodnosť tvrdení o týraní zo strany manžela a napokon dcérou navrhovateľky tvrdené uzavretie náboženského sobáša medzi navrhovateľkou a iným mužom).

19.14. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu si odvolací súd osvojil a dodal, že nebolo možné prihliadnuť na starostlivosť oprávnenej na výživné o spoločnú domácnosť, lebo účastníci konania spoločnú domácnosť v rozhodnom období nevedli a navrhovateľku tak starostlivosť o domácnosť nelimitovala v možnosti dosiahnuť dostatočný príjem; oprávnenú na výživné nelimitovala v dosahovaní dostatočného príjmu ani starostlivosť o maloleté deti (ktoré boli už pred rozvodom zverené do starostlivosti otca). Iba disproporcia v príjmoch nie je dôvodom na určenie výživného ak starostlivosť o spoločnú domácnosť (túto účastníci konania nevedli) a o spoločné maloleté deti (tieto boli v starostlivosti otca) oprávnená na výživné nezabezpečovala. Z vykonaného dokazovania pred okresným súdom pre odvolací súd vyplynulo, že životný štandard manželov nebol rozdielny. Odvolací súd sa napokon stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že prípadné priznanie výživného by bolo aj v rozpore s dobrými mravmi; odvolací súd v zásade zopakoval dôvody, ktoré k tomuto záveru viedli už okresný súd.

19.15. Uvedené závery sa podľa dovolacieho súdu nejavia byť otázne a bez dôkazného podkladu; sú odôvodnené, vyplývajú z hodnotenia vykonaného dokazovania z hľadiska pravdivosti a dôležitosti vykonaných dôkazov. Tieto závery súdov nižších inštancií sú v súlade so zásadami formálnej logiky a majú vo vykonanom dokazovaní dostatočnú oporu. Súdy nižších inštancií jednoznačne vysvetlili, z akých dôvodov neboli splnené zákonné podmienky na priznanie výživného na manželku; bolo tak z dôvodu, že manželské (starostlivosť o spoločnú domácnosť) a rodičovské povinnosti (starostlivosť o maloleté deti) oprávnenú na výživné nelimitovali v dosiahnutí dostatočných príjmov; iba disproporcia v príjmoch pri starostlivosti otca o maloleté deti nebola dôvodom na určenie výživného na manželku súdom a napokon priznanie výživného pri špecifikách prejednávanej veci by bola v rozpore s dobrými mravmi. Závažné deficity v dokazovaní, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a svojvoľnosť prijatých záverov dovolací súd nezistil.

19.16. Dovolaťka vo vzťahu k uplatneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nedôvodne tvrdí, že odvolací súd považoval každé konanie oprávnenej na výživné za rozporné s dobrými mravmi, takýto záver odvolací súd nevyslovil; odvolací súd v zhode so závermi okresného súdu napadnuté rozhodnutie založil na konštatovaní, že priznanie výživného za zisteného skutkového stavu by bolo v

rozpore s dobrými mravmi.

19.17. Napokon k vade zmätočnosti nedošlo ani tým, že súdy nižších inštancií svoje rozhodnutia založili (aj) na záveroch vyplývajúcich z právoplatných rozhodnutí súdov v iných veciach, a nielen na nosných tvrdeniach oprávnenej n a výživné; súdy v iných veciach rozhodovali o uplatnených nárokoch vyplývajúcich z manželského vzťahu účastníkov konania (rozvod manželstva, úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, úprava vyživovacej povinnosti, zrušenie BSM za trvania manželstva, určenie výživného na rozvedenú manželku); o dielčích otázkach súvisiacich s uplatneným nárokom na výživné na manžela (dôvody rozvodu, starostlivosť o maloleté deti, výška vyživovacej povinnosti na maloleté deti a jej plnenie, stretávanie sa s maloletými deťmi, dôvody zrušenia BSM) už súdy právoplatne rozhodli. Práve opačný postup, a teda, že by súdy nižších inštancií na iné právoplatné rozhodnutia vo veciach súvisiacich s manželstvom účastníkov konania neprihliadli, by mal za následok porušenie práva na spravodlivý proces.

20. Iba okrajovo z podaného dovolania možno vyvodit' námietku nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia. Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie.

20.1. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

20.2. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu, riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovorom. Súdy by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

20.3. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov, patrí nepochybne aj právo na spravodlivý

proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivý súdny proces, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

20.4. I v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

20.5. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený, nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

20.6. Pokiaľ dovolateľka namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20.7. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, či nedostatočne odôvodnené.

20.8. Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

20.9. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára organickú /kompletizujúcu/ jednotu) vyplýva, že sudy nižších inštancií sa vysporiadali s právnym inštitútom rodinného práva -vzájomnou vyživovacou povinnosťou medzi manželmi; uviedli, z akých dôvodov uplatnený nárok nepovažovali za dôvodný; nosnými závermi bolo konštatovanie o absencii starostlivosti o spoločnú domácnosť a absencii starostlivosti navrhovateľky o maloleté deti pochádzajúce z manželstva; za týchto okolností nebolo možné iba na základe disproporcie v príjmoch ustáliť, že životná úroveň manželov nebola v rozhodnom období rovnaká a neboli tak splnené podmienky pre určenie výživného na manželku. Túto argumentáciu doplnili záverom, že skutkové okolnosti prejednávanej veci odôvodňujú záver, že určenie výživného na manželku by bolo v danom prípade aj rozporné s dobrými mravmi. Sudy nižších inštancií tak dali odpoveď na všetky podstatné otázky súvisiace s povahou prejednávanej veci a nastolené stranami sporu; vadou nepreskúmateľnosti napadnuté rozhodnutie netrpí.

20.10. Dovolací súd uzatvára, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia

činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo strany na spravodlivý proces (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011). Pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019). Vzhľadom na uvedené dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolateľka uvádzala v dovolaní o zmätočnosti (§ 420 CSP) napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, pretože uvedené nezistil.

20.11. Dovolateľka neopodstatnene namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý jej mal znemožniť uskutočňovanie jej patriacich procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP); nezistenie porušenie práva na spravodlivý proces z dovolacích dôvodov bolo dôvodom pre zamietnutie dovolania v zmysle ustanovenia § 448 CSP.

21. Oprávnená a výživné prípustnosť podaného dovolania vyvodila a j z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 písm. a) a b) CSP.

21.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21.2. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam otázka pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o otázku právnu, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil rozhodnutie napadnuté odvolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napr. sp. zn. 1Cdo/126/2017, 2Cdo/225/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/73/2017).

21.3. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, uviesť ako ju riešil odvolací súd, b) uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018) a c) uviesť rozhodnutia odvolacieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

21.4. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolací súd zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil

odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

21.5. Riešenie skutkovej otázky (*quaestio facti*) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (*quaestio iuris*) prebieha v procese právneho dokazovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

21.6. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

22. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či oprávnená na výživné v podanom dovolaní vôbec nastolila právnu otázku, resp. ňou nastolené právne otázky sú také otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom uzavrel, že dovolateľkou nastolená právna otázka (bližšie pozri body 6.1. a 6.2.1. tohto rozhodnutia) predstavujú právne otázky, ktoré odvolací súd tým, že potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne stotožniac sa v celom rozsahu s jeho odôvodnením riešil a na ich vyriešení založil napadnuté rozhodnutie.

23. Oprávnená na výživné podané dovolanie s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP odôvodnila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Za ustálenú rozhodovaciu prax považovala závery vyplývajúce z rozhodnutia R 57/1967, z ktorého pre ňu vyplynulo, že výživné na manželku možno určiť na čas, kým manželstvo trvá; s rozvodom manželstva táto vyživovacia povinnosť zaniká, pretože patrí medzi práva a povinnosti, ktoré vyplývajú z existencie manželstva a sú závislé na jeho trvaní. Súd nižších inštancií sa podľa dovolacej argumentácie od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odklonil tým, že výživné nepriznali z dôvodu, že v čase podania návrhu (na určenie výživného na manželku) už prebiehalo rozvodové konanie. Podstatnou právnou otázkou pre dovolateľku bolo, či nárok na výživné na manželku je možné uplatniť počas celého trvania manželstva alebo len v období do začatia konania o rozvod manželstva.

23.1. Z obsahu spisu a obsahu napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že sudy nižších inštancií ako rozhodné obdobie posudzovali obdobie od podania návrhu (konanie o výživnom plnoletých osôb je návrhovým konaním) do dňa právoplatnosti rozsudku súdu o rozvode manželstva. Odvolací súd svoj rozsudok nezaložil na závere, že výživné nemožno priznať z dôvodu, že bol podaný návrh na rozvod manželstva; napadnuté rozhodnutie bolo založené na závere, že neboli splnené podmienky na priznanie výživného na manželku z dôvodu, že manželia nevedli spoločnú domácnosť a nezabezpečovali spoločnú starostlivosť o maloleté deti; že iba disproporcia výšky príjmu sama osebe určenie výživného na manželku neodôvodňuje; nebola zistená rozdielna životná úroveň manželov a napokon, že určenie výživného v prejednávanej veci by bolo v rozpore s dobrými mravmi.

24. Za ustálenú prax dovolacieho súdu považovala dovolateľka aj závery vyplývajúce z rozhodnutia najvyššieho súdu publikovaného pod R 46/1970 poukazujúc na to, že odvolací súd zamietol návrh na určenie výživného za celé posudzované obdobie a nebral do úvahy všetky relevantné zmeny v rozhodnom období. Podľa dovolacej argumentácie s odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odklonil tým, že vzal do úvahy skutočnosť, že sa oprávnená na výživné stala konateľkou obchodnej spoločnosti až koncom roka 2003, nevzal do úvahy výšku príjmu dovolateľky a iba skutočnosť, že sa dovolateľka zamestnala v rokoch 2005-2007 nebolo dôvodom pre zamietnutie návrhu v celom rozsahu.

24.1. Aj táto argumentácia je v rozpore s obsahom napadnutého rozhodnutia. Z vyššie uvedeného

vyplýva, že súdy nižších inšancií posudzovali celé rozhodné obdobie od podania návrhu na určenie výživného na manželku do dňa právoplatnosti rozhodnutia o rozvode manželstva. Aj keď možno s dovolateľkou súhlasiť v tom, že okolnosti, za ktorých sa posudzovala dôvodnosť návrhu sa v priebehu rozhodného času menili (čo je aj logické v súvislosti s tým, že rozhodné obdobie predstavovalo takmer 5 rokov), základné faktory boli počas celého rozhodného obdobia takmer totožné. Tými sú nevedenie spoločnej domácnosti, nezabezpečovanie starostlivosti o maloleté deti navrhovateľkou (ale manželom; obdobie, keď v rozpore s vykonateľným rozhodnutím súdu boli v starostlivosti navrhovateľky nebolo možné zohľadniť), dobrovoľné ukončenie živnosti navrhovateľkou (ešte pred podaním návrhu na určenie výživného na manželku), vysokoškolské vzdelanie oprávnenej na výživné odôvodňujúce záver o možnosti zamestnať sa a dosahovať príjem, nepreukázanie existencie subjektívnych a ani objektívnych dôvodov ako prekážok zamestnať sa a nepreukázanie rozdielnej životnej úrovne manželov v rozhodnom období.

25. Vzhľadom na uvedené dovolací súd skúmal, či sa odvolací súd ne/odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a uzatvára, že odvolací súd sa právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté oprávnenou a výživné dovolaním neodklonil v nastolenej otázke o d ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu predstavovanej závermi vyplývajúcimi z rozhodnutí R 57/1967 a R 46/1970. Dovolená námietka o odklone je tak neopodstatnená a v rozpore s odôvodnením napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

26. Dovolená nastolila otázku, podľa jej názoru v dovolacej praxi neriešenú, či za konanie v rozpore s dobrými mravmi je potrebné považovať aj nesúhlas (oprávnenej na výživné) s rozvodom manželstva a s tým spojenú snahu o udržanie manželstva; zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na zrušenie ktorého boli dôvody na strane oboch manželov; ukončenie živnostenského podnikania (oprávnenou na výživné) v roku 2001 z dôvodu jeho nerentabilnosti; nezamestnanosť navrhovateľky v období medzi podaním návrhu na určenie výživného na manželku do získania zamestnania a údajné nadviazanie známosti navrhovateľky s iným mužom a uzatvorenie náboženského sobáša v Z..

26.1. Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Podľa § 75 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa. Dobrými mravmi sú pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. februára 2011 č. k. IV. ÚS 55/2011-19). Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 26. apríla 2015 sp. zn. 5Cdo/26/2011 definoval, že dobrými mravmi v občianskoprávných vzťahoch v súdnej praxi sa rozumie súbor spoločenských, kultúrnych a mravných pravidiel správania, ktorý je v súlade so všeobecne uznávanými vzťahmi medzi ľuďmi a mravnými princípmi spoločenského zriadenia, a ktorý v historickom vývoji osvedčí istú nemennosť, vystihujúc podstatné historické tendencie, ktoré sú zdieľané rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem.

26.2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inšancie vyplýva, že návrh zamietol z dôvodu, že bolo potrebné upustiť od požiadavky zásady rovnakej životnej úrovne manželov (manželia spolu nežili a o dosiahnutie životnej úrovne sa spoločne neusilovali; okresný súd výslovne uviedol, že návrh zamietol aj z dôvodu, že priznanie výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi). Z uvedeného vyplýva, že otázka rozporu priznania výživného s dobrými mravmi nebola právnou otázkou, na ktorej okresný súd založil svoje rozhodnutie.

26.3. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že krajský súd svoje rozhodnutie založil na závere, že rozdelenie úloh v rodine a manželstve predpokladá, že niektorý z manželov bude zabezpečovať starostlivosť o rodinu, deti a domácnosť, vrátane osobnej starostlivosti o deti; nebolo možné prihliadnuť u navrhovateľky v prípade eventuálnej disproporcie v príjmoch manželov na starostlivosť o domácnosť alebo o deti, ktorá by navrhovateľku limitovala v možnostiach dosahovania príjmov na úkor vlastnej pracovnej činnosti. Odvolací súd taktiež konštatoval, že životný štandard

manželov nebol v rozhodnom období rozdielny, resp. nedá sa povedať, že by životná úroveň navrhovateľky bola horšia, než životná úroveň odporcu. Je zrejmé, že aj odvolací súd napadnuté rozhodnutie nezaložil iba na konštatovaní o tom, že priznanie výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Neboli totiž splnené podmienky pre jeho priznanie už podľa § 71 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. (súd na návrh niektorého z nich určí rozsah vyživovacej povinnosti tak, aby životná úroveň oboch manželov bola v zásade rovnaká), resp. podľa § 91 ods. 1 zákona č. 94/1963 Zb. (rozsah vyživovacej povinnosti určí tak, aby hmotná a kultúrna úroveň oboch manželov bola zásadne rovnaká).

26.4. Otázka nastolená dovolateľkou pri uplatnení dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je otázkou právnou, ktorú odvolací súd riešil; výlučne na jej riešení napadnuté rozhodnutie nezaložil, nakoľko dospel k záveru, že nie sú dané hmotnoprávne predpoklady pre priznanie výživného na manželku z dôvodu, že životný štandard manželov nebol v rozhodnom období rozdielny.

26.5. Pre úplnosť však dovolací súd k nastolenej právnej otázke dodáva, že z rozhodnutia súdu prvej inštancie a rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že nižšie súdy dôkazy pred nimi vykonané hodnotili jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 základných zásad Civilného sporového poriadku). Ak konštatovali rozpor prípadného určenia výživného s dobrými mravmi, tento záver nezaložili na hodnotení konkrétneho skutkového zistenia a k o ich pomenovala dovolateľka v podanom dovolaní (nesúhlas s rozvodom, zrušenie BSM z a trvania manželstva, ukončenie živnostenského podnikania, nezamestnanosť oprávnenej na výživné), ale na hodnotení skutkového (resp. skutočného) stavu manželského spolužitia účastníkov konania v rozhodnom období. Nepomenovali, že konkrétne správanie (konanie) navrhovateľky bolo rozporné s dobrými mravmi ale uzavreli, že priznanie výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi za zistenej situácie, že manželia spolu nežili, spoločne nehospodárili, nestarali sa o spoločnú domácnosť, nezabezpečovali starostlivosť o maloleté deti (čím absentuje naplnenie ktorejkoľvek z funkcií manželstva), navrhovateľka dobrovoľne ukončila svoju živnosť, napriek svojmu vzdelaniu si nezabezpečila dostatočný príjem, o dávku v nezamestnanosti nepožiadala, nepreukázala, že by jej v zlepšení príjmu bránil zdravotný stav, v rozhodnom období viackrát vycestovala a žila v Z. a podľa tvrdenia spoločnej dcéry uzavrela „náboženský sobáš“ s iným mužom (závery odvolacieho súdu); navrhovateľka napriek právoplatnému rozhodnutiu súdov neodovzdala maloleté deti do starostlivosti otca a vycestovala s nimi do zahraničia, konanie o rozvod manželstva zdržiavala opakovanými žiadosťami o odročenie pojednávania a odmietala poskytnúť súčinnosť pri obstarávaní dôkazných prostriedkov, tvrdenia o týraní v manželstve boli nevierohodné, ďalšie trvanie BSM za trvania manželstva by bolo v rozpore s dobrými mravmi a navrhovateľka mala počas trvania manželstva s odporcom uzatvoriť v cudzine „cirkevný sobáš“ (okresný súd).

26.6. S uvedenými závermi nižších súdov sa dovolací súd stotožňuje a uzatvára, že dôvodom pre konštatovanie rozporu s dobrými mravmi s a netýka toho-ktorého a každého jedného dovolateľkou pomenovaného konania, ale celkového zisteného skutkového (skutočného) stavu zisteného rozsiahlym dokazovaním.

27. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie oprávnenej na výživné namietajúcej vadu podľa § 420 písm. e) a f) CSP je síce prípustné, ale nie dôvodné. Ak dovolateľka namietla nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolanie nie je prípustné, nakoľko súdy nižších inštancií sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neodklonili. V prípade nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie nie je prípustné z dôvodu, že súdy nižších inštancií výlučne na riešení tejto právnej otázky svoje rozhodnutia nezaložili a ak rozpor s dobrými mravmi riešili, tento záver nie je výsledkom nesprávneho právneho posúdenia.

28. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

29. Pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania aplikoval ustanovenie § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania; Civilný sporový poriadok v prípade konania

vo veciach výživného plnoletých osôb inak neustanovuje; dôvody pre aplikáciu § 55 CMP dovolací súd nezistil.

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.